

Väktare, vad lider natten?

Vasa 20040314

Per Gustafsson

Med bön om samme Andes ljus som ledde Profeten och Väktaren Jesaja, skulle vi nu betrakta vår egen tids situation. Vi behöver, till denna betraktelse, få Den Helige Andes hjälp att se hur det är ställt i det nuvarande samhället. Vilka krafter som är drivande och härskande här och hur de påverkar människor. Vi behöver hjälp att se hur det är i den döpta, men namnkristna kristenheten, men också hur det är i de bekännelsevilliga, skingrade skarorna idag och i vad mån främmande tänkesätt där fått ingång. Om det har stängts till där det inte borde vara stängt och om det har öppnats för sådant det inte borde vara öppnat för. Vi behöver hjälp att se in i våra egna hjärtan och bli sanningsenliga. Och må vi då bedja Herren om att Hans Helige Ande tänder den låga som tänder, bränner, värmer och lyser i natten. Må vi alltså vara samlade med den förhoppningen att Han, som inte sover på sin post, *väcker* oss, som är så tröga, till att lyssna på lärjungasätt. Må Han bryta igenom alla förskansningar som upprättats *i onödan genom människostadgar* men också stärka de skydd som Han själv *i sitt Ord* har satt upp:

Ja, Herre, Du som är Väktaren framför alla andra, vad lider natten? Hjälp oss att se både den yttre och inre nöden i dagens kristenhet med Dina ögon men avslöja Du också den nöd som finns bakom alla fasader. I Guds, Faderns, Sonens och den Helige Andes namn.

Även om vi först och främst skulle ägna oss åt dagens tillstånd ska vi först säga något om det *dåvarande* tillstånd som aktualiseras genom frågan *Väktare vad lider natten* i Jesaja 21 kapitel, v 11 och Väktarens svar i vers 12.

Det dåvarande tillståndet

Frågan ”Väktare, vad lider natten?”, är en fråga som tränger sig fram ur ett *mörker*. Den har med existensen att göra. Såväl den förutvarande, som den nuvarande, som den kommande. Den har med ett lands och dess medborgares nuvarande *yttre och inre tillstånd* att göra och därmed har den också med den fortsättning att göra, som följer efter detta förgängliga livet.

Vi ska inte nu *fördjupa* oss i hur läget var i Israels folk då profeten Jesaja framträdde. Han som ställdes inför Guds Helighet och måste bekänna: ”Ve mig jag förgås, ty jag har orena läppar och jag bor ibland ett folk som har orena läppar”. Inte heller ska vi *fördjupa* oss i innehållet eller följderna av det dåvarande Israels ohörsamhet eller på vilket sätt Israels grannar blev indragna i skeendet. Men vi kan ju ändå notera att ropet ”Väktare, vad lider natten?”, kommer från grannen Edom, vilket påminner oss om Esau, han som blev stamfader för edomiterna. Han som sålde sin förstfödsrätt för njutandet av denna världens goda. Ropet till väktaren, från Edom, kommer i den framtid som profeten ser i anden. Herren har då ur fångenskapen återfört ”kvarlevan av Israel” till sitt eget land. Det hade för *dem* blivit *morgon*. I Edom var det natt.

Men även *i egendomsfolket* var mörkret djupt, då profeten långt dessförinnan framträdde. Ett nödläge som heter avfall. D v s ett nödläge som antingen inte alls var uppenbart för de avfallna eller nonchalerades som ofarligt, då de ju ändå var *egendomsfolket*. Framtiden *profeten* såg var inte ljus, men folket levde i inbillningen att *avgudadyrkan* kunde *förenas* med gemenskap med Israels Gud - utan att det fick följder. Folket gavs *lång* tid till bättring, men den uteblev. Det blev fångenskap. Och i fångenskapen blev det fortsättning på den bedrövelsens tröskning som påbörjats med Jerusalems förstörelse. Det blev tröskning för att skilja vetet från agnar och halm. *Ur* fångenskapen och rensningen förde sedan Herren en renad, villig och lydlig kvarleva. Först och främst därför att Guds ord från syndafallets dag, och löftet till Abraham, i denna kvarleva skulle uppfyllas. För att uppfylla detta måste *egendomsfolket* tuktas men inte helt utrotas och dess grannar måste plågas.

Vi bör även idag ge akt på sambandet mellan Nya testamentets avfälliga gudsfolk, den kristna kyrkan, och dess granne, det nutida Edom. D v s de människor, som dras in i dagens rensning i kristenheten, på ett för dem obegripligt sätt. Den dom som *börjat* på Guds hus måste drabba även dem. Dessa nutida "edomiter", med eller utan det kristna namnet, har ju ofta anledning att fråga om natten, men sätter den inte i samband med vad Herren Gud gör med sin avfälliga kristenhet idag: tröskning och sållning för att en kvarleva skall räddas. Låt oss alltså ge akt på:

Det nuvarande tillståndet, med den förutsättningen att Herren är verksam för att rädda en kvarleva, en rest, undan fördärvet, till sitt Eviga Rike.

Samma rop ur mörkret, som kom från det dåtida Edom, kan idag höras från dem som *ser* moraliskt förfall och mänsklig undergång i västvärldens länder och folk under ytan av yttre välstånd. Inte minst i våra nordiska länder. Åtskilliga människor reagerar sunt på de bedrövliga förhållanden som nu ingår i den s k kulturen och likt en översvämning sköljer över försvarslösa människor genom kulturens olika språkrör och massmedia. De frågar måhända efter ett försvar mot den *totala* nedbrytning som kom i den s k frihetens släptåg. De gapar av förvåning över gränslösheten. De frågar måhända efter väktare i vår tid, som kan säga det som behöver sägas till politikerna, ty man tänker ju att det är deras förtroendevalda som ska lösa problemen. Man kanske också väntar – men förgäves - på det kyrkliga ledarskapets röst och vägledning. Parallellt med att dessa förväntningar på kyrkligt ledarskap blir svikna, går i folkdjupet fram en ström av vrede och förakt mot den politiska maktens toppar. Där har förtroenden missbrukats, där har man skott sig på de fattigas bekostnad, där har egen ställning prioriterats.

I detta förakt mot samhällets toppar inbegripes det avfallna kyrkliga ledarskap, som – med eller mot sin vilja – blev allierat med den politiska och s k kulturella elitens makt och glans då de upphävde Den Heliga Skrift som auktoritet i kyrkan och satte sig själva i dess ställe genom att uppfinna ett obibliskt biskops- och läroämbete och ett kyrkomöte "befriade" från Guds Ord. Även en för kristen tro främmande människa anar *var* saltet skulle finnas, men att det har mist sin sälta och blivit en spegel av världen. Därför råkar det kyrkliga etablissemanget, i dess olika nivåer, ut för just det man ville undvika genom egenmäktigt förfarande i förening med eftergifter: folkets förakt. Många anlitar visserligen ännu kyrkliga tjänster och tjänare, men det är de *rituella* experterna man frågar efter. Man frågar efter punktvis högtidlighet, ibland efter diffus andlighet, men inte efter Sanningen. Det är inte heller sådant vi behöver, säger man. Det hör inte hemma i vårt demokratiska samhälle, där var och en är andligen myndig. Dithän har man ju också fostrats under många år av de s k teologerna. För mig som varit verksam i vanliga yrken under 35 år och hört folk resonera i kafferummen, är det uppenbart att man anlitar ceremonimästare men håller god min för att få sin förrättning. Dessa i sin tur inbillar sig, av det faktum att folk kommer med begäran om förrättningar, är tecken på fortlevande kristen tro. Så är det inte. Det är i de allra flesta fall en tom sed. Nu visar statistiken att också sederna viker och desperationen bland ceremonimästarna tilltar. Vad ska vi göra? Vad lider natten? Tillståndet är sådant att folkkyrkans tjänare frågar efter *folkets* antal och välvilja och slår vakt om sin egen ställning; inte efter Guds vilja. Med hjälp av statistik ifråga om nattvardsgångar och redovisat deltagarantal i allehanda gudstjänster söker man dölja det faktum att såväl väktarna som folket sover. Det är natt.

Folket *och* dess rituella tjänare, som ofta enbart vill vara människor till behag, vill inte tala om eller höra talas om *omvändelse* till den levande Guden. Man vill själv, eller med hjälp av andra människor, söka innehåll och högtid i livet utifrån egna tankar om livskvalitet och välmåga mitt i den syndaflod som väller fram.

Hjälp mot denna flod av våldsbrott, droger, sexualkult och mamonsdyrkan sökes i *politiska* åtgärder. Man ser - men fattar inte att det är avfallets syndafloder och dess följer i

form av straffdomar. Man ser inte sambandet med *avkristningen* eller att detta har samband med en kyrka som upphört att vara salt och ljus men med hjälp av akademiska sofister fjärmat sig från den bibliska verklighetsbeskrivningen om oss människor och vem Jesus Kristus är.

Men ropet om åtgärder kommer inte *bara* från dem som, utifrån sitt hedniska tillstånd och sina enstaka ”rituella besök i kyrkan”, ändå ser så mycket vara förstört. Det kommer också från dem som, likt Esau, *hade* förstfödsrätt men sålde den och nu lever i ett aktivt kyrkligt men likväl namnkristet tillstånd. Man ser *sin* tillvaro och verksamhet, hotad av krympande ekonomi och ointresse från den stora massan. Man söker febrilt efter förtroendeskapande åtgärder och inrättar terapeutiska gudstjänster för att dra folk till kyrkan och statistiskt bevisa sitt existensberättigande. Man söker vara krishanterare åt människor utan att förstå sin egen djupa kris. Och man gör misstaget att grunda sin verksamhet på obibliska föreställningar och ordningar. Man tänker väl som så: huvudsaken är att *vår* verksamhet och *vårt* liv kan fortgå. Att *vår* grynvälling blir erkänd som fullvärdig föda. Överlevnadsdriften i världen är starkare än sanningskärleken. Och därför måste ledarna vara av den sorten.

Huvudsaken enligt Skriften och dess Herre är dock att *Sanningen* skall göra oss fria. Också från överlevnadsbekymmer. Då måste vi som bedragaren Jakob, Esaus broder, komma till insikt om vår egen benägenhet att ljuga om tillståndets art och fly Sanningen. Den *välsignelse* som man menar sig ha genom *sin* verksamhet, *sina* samlingar och *sina* gudstjänster kan visa sig vara självbedrägeri då man talar mycket om sitt eget och sin kärlek men inte enligt Sanningen.

Det råder ett tillstånd i våra länder och i vår kristenhet som en av Herren *väckt* betraktare inte undgår att märka. Våra länder, dess invånare *och* dess kristenhet ligger i bojor av olika slag. *Vissa* av dessa bojor kan inte heller vanligt observerande människor undgå att se. Det råder natt därför att den forna kraften, hälsan och välståndet som fanns i gemensamma, bibliska normer och gudstjänster har brutits ner. Det råder mörker, men folkets förförare kallar det ljus. Nya tempel reses, ty Kristus är inte först i vår lag och de gamla templen fylls med avgudadyrkan i både fromt försåtliga och helt öppna hedniska former. Det är natt.

Fastän solen ännu går upp som vanligt dag efter dag, fastän verksamheten pågår, kan denna natt aldrig vika såvida inte *omvändelse* sker. Det råder djup fångenskap mitt i den *så kallade* friheten. I stora delar av kristenheten i våra länder hakar man på. Vi är fria att göra vad vi vill. Vi är fria att ändra det vi tycker ska ändras i Guds Ord. Gud är den som *ska* välsigna. Det är Guds uppgift. Oavsett om det strider mot Hans vilja. Någon annan Gud vill vi inte ha. Våra teologer har tillverkat och vi har fått en *viljelös* gud. Så blev man de egna begärens slav medan man talar om den fria viljan. Knappast är det så. Den är trålbunden. Vilket skulle bevisas.

Avfallsnatten är värre än den rena hedendomens natt. (Jfr Jesu ord om Sodom, Gomorra resp. Korasin, Betsaida m fl Matt.11:21ff) Den är följden av att ha fått Ljuset, men förkastat det. Och efter en tid flyttas Ljustaken. Det blir djupare natt.

När tar natten slut? De *obibliska* väktarna kommer förvisso med tröst. Det är klart att natten tar slut. Vi tror på utvecklingen vi också. Se bara på alla förbättringar som vi gjort i kyrkan så att människor inte ska stötas bort. Lägg märke till att begravingen så gott som alltid ger besked om den kommande *dagen*, evigt liv, för den döde. Då blir det morgon *för alla*, för det säger de som insatts av människor att vara tröstare. Det är det svaret folket begär. Men att det skulle behövas *sannesändring*, *tro* och *lydnad* i enlighet med Kristi ord, finns inte i folkets hjärta och tankar. Orsak: tjänstemän och tjänstekvinnor i prästkläder meddelar lögnen eller håller inne med sanningen av överlevnadsskäl. Tillståndet är präglat av lögnen. Och det är det väktarens svar handlar om.

Väktarens svar

Den *bibliske* Väktaren svarar annorlunda ty han är betrodd *av Gud*. Han svarar: Morgon *har* kommit och *likväl* är det natt. D v s: Om ni inte omvänder er kommer natten inte att ta slut utan tvärtom djupna ännu mer och till sist bli en evig natt. *Er* verksamhet hjälper inte. *Era* förhoppningar till människor är falska. *Er* väntan på bättre tider hjälper inte ty det handlar inte om utveckling. Det gäller omvändelse eller inte.

Svaret på frågan avslöjar den *andliga* natten hos frågaren. ”Det är natt hos er. Morgon *har* kommit, men ni ser det inte”. Och svaret *fortsätter*: *Om ni vill fråga mer, så kom tillbaka; fråga igen*. Och vi kan tillägga: Ni måste *alltid* stå frågande, om ni inte tar emot det svar som ges genom **Herrens** Väktare. *Morgon har kommit och likväl är det natt hos er* ty den sanne och levande Guden, Bibelns Gud, får inte utrymme hos er. Svaret finns där men det måste måhända bli en *ännu* större, *ännu* djupare nöd, för att den nödställda ska bli mottaglig. Och ändå kanske det inte hjälper utan istället leder till förhärdelse och förbannelse över nattens mörker. Den som frågar har ännu inte sett nattens *djupaste* innebörd, helvetets natt, ty det ser bara den uppväckte och han förskräckes. I *förökad* nöd skall måhända den frågande återkomma. Eller *de* frågande, för de kan ju vara många. De vill ha det bra, men de känner inte *den sanna omvändelsen* till den levande Guden. De har kanske inte hört väktarropet, ens i kyrkorna. De är alltjämt styrda av egna tankar om vad ljus är och vilken verksamhet som är behjärtansvärd. *Deras* herdar och herdinnor är inte Herrens väktare. De torgför en social, andligt bortkommen och gemensam verksamhet utan att predika omvändelse. Alltså är det ännu natt. Och så kan det vara mitt i livlig verksamhet. Det kan vara längesedan det hördes en Väktare och när det kommer en känner de inte igen Honom för Han stör dem i deras verksamhet och i den lugn och ro som de blev insövda i, ty inget uppskakande får predikas enligt människostadgarna.

Vårt arv och den nuvarande Laglösheten

Vi som är samlade här, eller de flesta av oss, har ett dubbelt arv som på ett eller annat sätt präglat oss. Våra fäder och mödrar, och deras fäder och mödrar o s v, har på ett eller annat sätt haft någon förbindelse med *dels* den s k folkkyrkan, *dels* med någon av de olika väckelserörelser som då och då brutit fram. Det de hade var inte minst väktare som inte drog sig för att vara obekväma. Det var goda tider ty då blev människor oroad i sina själar av Lagförkunnelsens pilar och tillintetgjorda genom Nådens predikan över syndare.

Även *vi* kan alltså i viss mening tala om ”den odelade kyrkans tid” då väckelsen, om än ofta under stort motstånd, fick *plats* i den stora institutionen. Det är det vårt sorgearbete handlar om. Att det inte ges plats nu. *Då* var det annorlunda. *Då* - det var *innan* den stora Laglöshetens tid, som bröt ut inte bara utanför folkkyrkan utan mitt inne i henne. *Innan* den stora Laglöshetens tid rådde Guds skapelseordning för man och kvinna, och bibliska kyrko- och gudstjänstordningar fick ännu gälla, *trots* statliga maktanspråk och folkliga vanföreställningar. Men det var *innan* den nuvarande Laglöshetens tid. Nu blandas hedniskt och kristet förrädiskt samman i en giftdryck som heter ”folkväldets teologi”, som alla de måste dricka som vill hålla sig väl med Laglöshetens arkitekter och tjänare i den stora förvärldsligade institution som kallas ”kyrkan” men i Skriften heter skökan. Det är den Laglöshet som våra fäder och mödrar läste om, men inte i sin vildaste fantasi kunde föreställa sig yttringarna av. Vi får nu se ett makalöst förfall i allt vad grundordning heter och änden på detta är kaos. Vi som nu lever, har sett en hel del av detta under det gångna århundradet och våra fäder såg Guds dom närma sig. Avvikelserna från Guds ord och ordningar i den förvandlade kyrkan är själva tecknet på domen.

Men det är inte alldeles utan *ordning* i Laglösheten. Nej, det förrädiska med den o-ordning och det uppror vi nu ser i folkkyrkorna är, *dels* att Laglösheten uppehålls och stadfästes på ett, i yttre mening, lagligt sätt med majoritetsbeslut och protokoll. Man har ett magiskt ord för detta: demokratisk ordning; *dels* att det framställs som angeläget för den

mänskliga samvarons bästa att vara följsam. Denna *kontrollerade* Laglöshet, bidrar till att bedra dem som tänker att man *alltid* måste lyda överheten och människors bud och stadgar, *oavsett vad det gäller*. Som god kristen, betraktas därför den som är följsam och villig att inrätta sig efter mänskliga ordningar och beslut, samt lägger en slant här och där. En sådan kan bland människor inte anklagas för något ont eller för att vara sabotör. Det är, för en del i vår tids kyrklighet, som om det apostoliska budet, att man måste lyda Gud mer än människor, bara gällde inför den *dåvarande* kejsarens bud och är ett bud utan konkret verklighet idag. Man lägger alltså sina rökelsekorn, förkastar fädernas strid och möda, hittar någon ursäkt och följer sina herdar eller sina känslor. Det blev lugnast så. Men vart tog den nya lydningen vägen som vår bekännelse talar om som en följd av tron?(Augsb. Bek VI).

Vi får nu se det som aposteln Johannes förundrar sig över då han ser förfallet vilket vi läser om i Upp. 17. Men med förfall följer splittring om det inte är alldeles dött. Och då kommer vi in på:

Vårt arv och anklagelserna för splittring

Detta ingår också i vårt sorgearbete. Att vi sägs splittra kyrkan.

Det finns de som påstår att dagens kyrkliga tillbakagång beror på det där *gamla väckelsearvet* som vissa människor bär med sig. De begriper sig inte på vad Kyrkan är. Det är, säger man, ett glädjelöst och splittrande arv som splittrat kyrkan. De borde komma loss från sitt gamla arv, där människor talade om syndanöd, samvetsnöd och gråt. Nutida väckelse måste vara glädje för att tilltala människor. Inte heller kommer de loss från den Bibel som de fått i sina händer och så naivt tror att den Helige Ande ingivit och bevarar. Det är den där gamla kopplingen mellan *samvetsnöd* och *väckelse*, med dess rötter i Bibel och förlegad luthersk tro, som är orsaken till att dessa människor idag säger sig vara så främmande i både dagens officiella kyrka och i de nutida, ytliga, andliga rörelserna.

Deras föregångare i väckelsen drogs med sådant som nu ställer deras efterföljare utanför. De *måste* ställas utanför eftersom de splittrar. De instämmer inte i värdet av att samlas flockvis i förtroende till *flockens* och *dess* herdars självtagna rätt att upphäva och splittra Guds Ord. Därför måste de utrotas, till förmån för dem som ska lockas in i kyrkan via ett koncept som *inte* talar om omvändelsens nödvändighet men gärna om andlighet. Att stöta bort sådana blir kallat ”en välgärning mot kyrkan och mänskligheten”. Det behagar människor. Så blir första budet att du inga andra gudar ska ha än *människors* religiösa förväntningar, bud och begär. I den andan *samverkar* de som står i spetsen för enhet i ”kyrkan utan sanning”. De kallar alla andra för splittrare, sekterister, kärlekslösa och kyrkans fiender. Och de får hjälp i sina domar genom att peka på ”de spår som förskräcker” bland dem som vill vara trogna Bibel och bekännelse.

I vårt sorgearbete ingår därför också att *det finns inbördes splittring*. Det kan bli så i stridens hetta och i nit för Sanningen att man varken ger akt på sin egen begränsning eller på vad kärleken fordrar gentemot dem som blivit sårade. Att det kyrkliga förfallet medfört nit för Sanningen är naturligt, men det kan bli så – drastiskt uttryckt - att små kommatecken, rätt placerade, blivit mer avgörande än Guds Rikes huvudangelägenhet: Omvänd er och tro Evangelium samt inbördes fördragsamhet på den Grunden. Det måste finnas utrymme för *somliga* olikheter annars blir det för trångt för alla utom för mig. Om vi alltså med rätta talar om Laglöshetens inträde i folkkyrkan, skulle vi också vara försiktiga så att vi inte ramlar i det andra diket, nämligen i lagiskhet och tvång som kan hindra oss att ens hälsa på en broder och syster. Svag och felande som jag, men likväl med syndabekännelse och sann tro trots ofullkomlighet i formuleringskonsten. Villig att böja knä *för Herren*, vilket inte är detsamma som att böja knä för människostadgar. Vi skulle alltså 1) *sörja över onödiga trösklar* men också 2) *sörja för att nödvändiga trösklar medger* svaga stackare att komma sådana de är. Det var den gamla folkkyrkans förtjänst, då hon var som bäst, att svaga stackare kunde komma som de var. Utan lärdom, men i längtan efter klarhet. Nu är folkkyrkans dom beroende på att

hon inte verkar och predikar efter Herrens ord. Må inte vi behöva dömas som förhårdade fariseer pga egna stadgar eller för att ha övergett den första kärleken. Sådana *tråkiga* arv finns också att beakta.

Vårt arv i de olika väckelserörelserna

Vi kan väl, utan att säga för mycket, säga att våra kyrkors väckelserörelser och deras ledare ofta haft en *tyngdpunkt* på ett eller annat sätt, beroende på hur det såg ut i den kyrka och i den mark där de slog rot. En del brukar slå ner på pietismen som ett exempel på en alltför långt gående förskjutning åt det individuella, lagiska och personliga hållet vilket skulle innebära en försvagad uppskattning av den kyrkliga institutionen. Ja, det må vara så, men nog fanns det flera väktare i prästkrage bland dem som också var s k pietister, än bland många av dem som älskade den kyrkliga institutionens upphøjelse av *dem*. De bortsåg ofta från Herrens befallning att predika och leva i *personlig* omvändelse. Och vad tror du förresten om ortodoxins storhetstid? Kvarblev alltid den reformatoriska *andan* mitt i all rätt lära? Var det många som då, i *verkligheten* vågade "gods, ära, liv och allt". Vanns *själar* för Kristus då? Ja, jag förnekar inte det. Det skedde - men *att* det behövde väckas liv i döda ben och ryckas undan falska stöd för såväl höglärda som obotfärdiga, såg Herren till då Han sände väktare och enkla boskapsherdar till sin hjord.

Andra brukar slå ner på nyevangelismen, som ett exempel på hur både Lag, läroämbete och sakrament förlorade sin ställning. Ja, så kan det ibland ha varit, men är du då så säker på att alla människor med s k rätt vigung och *prästkrage* är Herrens herdar och *i verkligheten* "tröstar, lär, förmanar och varnar". Och är du så säker på att dop och yttre nattvardsgångar, genom deras blotta bruk, leder till det eviga livet? Och vad gäller din kritik av "evangelismen": inte kan du väl bortse ifrån att det fria Evangelium som då predikades, *någon* gång blev rätt mottaget. Inte till lösaktighet utan till lydnad för Sanningen bland dem som då *blivit* ogudaktiga genom den Lagpredikan som berett marken.

Men väckelseprosten Laestadius var säkert inte ute och cyklade så mycket som många av hans nutida prostbröder, då han med benämningen "nådetjuvar" med ett träffande ord sammanfattade lilla katekesens (senare) utläggning av 1878 under frågan "vad är en död tro?" "Det är att utan bättring tillägna sig tröst av Guds nådelöften". Det finns en fara i attoreflekterat gå i ett arv men inte tillägnat sig dess förutsättningar och bevekelsegrunder och inte förstått att varje tid måste in i samma kamp som fäderna i salighetsaken.

Till de *påstådda* problemen med pietism och s k nyevangelism säger ju också en del, att genom dessa rörelser positiva inställning till lekmanpredikan, bereddes vägen för kvinnan att krypa in i prästkläder och gå upp på predikstolen. Så kan det argumenteras från olika håll och svaret är ju, som ofta, att *vissa* ledare och deras efterföljare har gjort som Paulus lärjunge Demas och fått andra med sig. Denne Demas, hade som Paulus säger, "övertagit honom". Och varför? "Av kärlek till denna världen" d v s också av kärlek till sitt eget kött. Visst finns det nattvandrare bland de forna väckelserörelsernas efterkommande. De kanske har stelnat. De är kanske fler än vi anar. Och de undrar också över natten. Har man likt Esau sålt sin förstfödsrätt och börjat leva på grynvalling? Så uteblir Jakobs kampen.

Svaret på anklagelserna

Svaret på anklagelserna om väckelserörelsernas negativa följder är: det finns fog för kritik ty *överallt* finns en risk att stelna och *överta Skriften till förmån för sig själv*.

Därför finns sådant *också* hos dem som, utifrån en romerskt besläktad kyrkosyn, generaliserande anklagar såväl reformationstid, pietism som nyevangelism för att vara oroande, splittrande, kyrkofientliga och bibelfixerade. I samma andetag glömmer man nämligen dem i urkyrkan som inte underkastade sig vanföreställningar även om de kom från högsta ort. Det finns, bland dem som anklagar väckelsen, en benägenhet och svaghet för att upphöja *såväl* den största kyrkliga institutionen, som *dess* lydiga tjänare och regelverk, till höjder vilka inte står det påvliga berget efter i förmäthenhet. Det är en institutionsromantik som

bygger på en felaktig föreställning om Ordets och kyrkans plats i förhållande till varandra och att den sanna kyrkan mycket väl kan vara utan all yttre glans. Där har vi också *ex opere operatotänkandet* ifråga om sakramenten. Där har vi föreställningen om *apostolisk succession* och *character indelebilis* på grund av ett visst prästvigningsförfarande. Där har vi en obiblisk *representationslära* som gör somliga till "folkets herrar". Det finns många flera vanförställningar som inte nu kan räknas upp. Det kristenheten behöver är inte sådana lärostycken, utan att herdarna är *omvända*. Det räcker inte ens enligt Skriften att vara nyomvänd. Det är inte tillräckligt att skaffa herdar till kyrkan som är vigda enligt vissa regler. Luther har lärt oss ett och annat om detta utifrån sin kamp med påvliga fasoner som vi bör beakta

När *det behagade Gud* ställdes försumliga och högmodiga i skamvrån. Det blev en nödvändig splittring på Ordets grund ty det finns:

Nödvändiga konfrontationer

Detta andliga liv medförde ideliga och återkommande konfrontationer för Herrens väktare med såväl statliga som kyrkliga styresmän. Konfrontationer som ibland hade stora likheter med det lutherska kätteriet, som påvekyrkan kallade det. Ja, ofta var det ju så att statliga och kyrkliga styresmän gick hand i hand i sin oro över sådant som fick domen: störande av ordning. Ofta var det nog så att det var sovande som ruskades om och blev uppretade. Så förföljdes väckelse i ordningens namn men fick ofta oförutsedda följder.

Det andliga liv, fött av Gud, som man uppfattade som störande av ordning blev på ett eller annat sätt nödvändigt att antingen slå ner *eller* se till att assimilera i stukad form. Somliga kunde leva med att den kristna kyrkan lever i lidande och i utanförskap. För andra blev *överlevnaden* i världen det väsentliga. Den vägen går genom ständiga kompromisser *med världen*. De sålde sin förstfödslorett och tog grynvällningen, likt Esau, ty den smakade bättre.

I vår tid har somliga arvtagare kommit långt på den vägen. Åtskilliga av dem som, liksom vi, haft förbindelser med väckelsearvet, har blivit duktiga överlevare ja, också ledare i den s k folkkyrkan. För många av dem blev det viktigaste att få sin jordiska näring och bevara *den* moder som matar dem med sådan näring. Då gäller det ju att se till att inte stöta sig med människor och tala som "di gamle" om synd och omvändelse. Nu kanske dessa ättlingar frågar: vad ska vi vidta för åtgärder för att skingra den kyrkliga natten? Andra svarar: Det går inte, när predikstolen är nermonterad eller missbrukad och ordningar upplösta. Till sådant bekänner sig inte Han som är Sanningen. Det går inte, som en svensk biskop nyss gjorde, att å ena sidan tala om behovet av dopundervisning eller som en annan, helt riktigt hävda äktenskapet mellan man och kvinna i motsats till homovigslar, *samtidigt* som man "övergiver Guds ord och bönen, fattar lust till världen och samtycker med synden". Det är t ex synd att insätta kvinna i församlingens herdeämbete och således samtycka med världens synd som är otro gentemot Guds ord. Man haltar på båda sidor utan att ta ställning. Därför tar vi fram ett:

Ett ställningstagande

För drygt 40 år sedan hölls på finsk mark, i Helsingfors, ett föredrag i två delar med rubriken "Guds folks skam och ära". Det publicerades i den av David Hedegårds utgivna tidskriften För Biblisk Tro 1963. Strax efter att föredraget hade hållits, offentliggjordes det att föredragshållaren redan något år dessförinnan hade lämnat prästämbetet i finska kyrkan och att han senare också skrivit ut sig ur finska kyrkan. Han uttalar sig om detta i Hufvudstadsbladet på följande sätt: *Följ inte mig ur kyrkan, jag vill ingalunda statuera ett exempel men jag måste peka på en sjuk punkt. Har kyrkan verkligen inte längre sin uppgift klar för ögonen? Visst är det bra att göra människorna till goda medborgare men det gör otaliga organisationer redan. Kyrkan skall ge dagens människa det som hon inte kan få någon annanstans, nämligen: Guds ords perspektiv på livet och evigheten. **Bara** när kyrkan gör detta, är hennes existens och verksamhet berättigad. Min kritik riktar sig inte mot den*

lutherska kyrkan och dess bekännelse. Men jag kan inte godkänna det sätt på vilket det förverkligas.

Därmed avser han med säkerhet hur förverkligandet då gick till i den *finska folkkyrkan*, eftersom det var denna han lämnat (vilket i sak gäller också de övriga nordiska). Men sedan säger han: *Osmo Tiililä är, genom detta steg, ingalunda med i sekteristernas led.* Nej, han sökte inte få människor att samlas omkring *honom* och till en annan lära än den bibliska. Men han blev säkert av många betraktad som sekterist av dem som betraktar utträde ur den stora kyrkan som sekterism, oavsett vad den stora kyrkan praktiserar och tillåter av sekteristiska drag, lärare, läror och ordningar. Men sekterism är att ta avstånd från Guds ord, vilket har skett på många sätt. Av hela kyrkor likaväl som av små grupper. Det sker genom att inte bekänna sin synd.

Detta exempel visar det vi redan vet om problemet i folkkyrkorna. Då var det ännu sällsynt med praktiska, aktiva konsekvenser hos enskilda människor, men saken har likväl haft aktualitet länge.

Frukterna av motsatsen, *passivitet*, är svåra att se. Då har man ju inte ”burit sig illa åt”. Vilka skador *tystnad och välmenad diplomati* kan ställa till med är en sak som rätt ofta blivit undanskymd.

”Väktare vad lider natten”. Den frågan ställs från Edom, vilket av profeten tilltalas Duma. Duma betyder ”tystnad”. Tystnad ifråga om Guds vilja i olika avseenden är farliga saker. Särskilt för den som är satt att offentligt förkunna Guds Ord. Profeten Hesekiel har allvarliga ord att säga till de herdor som är tysta och inte varnar. Profeten Jesaja talar om stumma hundar som inte kan skälla. Är det månne inte så att våra länders och folkkyrkors största problem orsakats dels av herdarnas tystnad och dels av folkets bundenhet vid *antingen* någon tyst och ofarlig herde som man oreflekterat följer *eller* kanske man bara följer den nutidsformel som överförts till kyrkan: tron på folkmajoritetens rätt och kompromissens överordnade idé?

Ett oomvänt tillstånd kan aldrig brytas med *tystnad* om synden i dess *synliga* yttringar. Ty då har man skaffat sig en annan Jesus. Ej heller kan *kompromisser och praktiskt samarbete* med de *tydliga yttringarna* av uppror mot Guds vilja, ge det eftersträlvade livet i församlingarna, ty det ger fel signaler. Nämligen att Gud inte tar det så noga med sitt ord. Men kan herdarna så kan vi. Så resonerar folket, som ibland, i blint förtroende och uppfostrade därtill, följer sina herdor. Det är ovanligt idag, liksom under ett antal tidigare år, att de som en gång sa nej, *i praktiken* följer sitt nej till kvinnliga präster t ex. Sedan ett antal år är det redan under utbildningen, inför prästvigningen, under prästvigningen och därefter, genom bundenhet vid biskop, kyrklig organisation, eller kanske t o m genom s k visa råd från betrodda herdor, man lär sig den tysta eftergiftens nödvändighet för att få verka. Men blir man *så* ett salt i förruttnelsen? Det är nu mycket vanligt att s a s vara snäll och samarbeta såväl i de organisatoriska förhållandena som i gudstjänstsammanhang. Det går ju ändå inte att göra något åt, säger man. Men, visst går det att göra något åt. Det går att, som Tillilä, ”bära sig illa åt”, peka på sjuka punkter och för *sin egen del* dra praktiska slutsatser. Är Guds Ande överksam i sådant? Vad jag vet bar sig Luther illa åt, vilket fick följder både för honom och för andra. Frågan är: var dessa följder välsignade? Ja, ty sovande väcktes och andarna bävade.

Jag känner icke mannen Osmo Tillilä. Jag har ingen etikett att sätta på honom. Jag vet inget om hans fortsatta öden. Bara att han var teologie professor och medlem av lutherska världsförbundets centralkommitté. Det kan ofta underlätta att slippa etiketter på människor. Vi har alltför lätt att sätta etiketter på både oss själva och andra. Vi ska vara mycket försiktiga med att spärra av eller spärra in genom etiketter. Paulus överlät detta åt Herren. I Antiokia började de som höll sig till Kristus och Hans apostlar att *kallas* kristna. Av andra. Vi borde också vara försiktiga med det bekännelsestroga namnet om oss. Det var inte de kristna själva som satte etiketten. Hur känner man trädet? Ja, inte av *orden* om att man är

kristen, bekännelseetrogen, kyrklig eller något annat, utan av frukten. Men vilken är då frukten, i det stora hela, av alla gudstjänster som hålls i våra länder?

*I fortsättningen av intervjun i Hufvudstadsbladet säger Tillilä: *I vårt land hålls varje söndag kanske tusen gudstjänster, härtill kommer veckogudstjänster, konfirmandundervisning och otaliga andra tillfällen att komma till tals med människor. Men då skall inte vad som helst talas utan **Guds vilja** skall framhållas.*

I det föredrag som föregick intervjun i Hufvudstadsbladet och den följande turbulensen omkring Tillilä hade han sagt: *Vår nuvarande fara är att vi försöker aktivera **oomvända** människor att verka i enlighet med Guds vilja och att kyrkan håller **detta** som sin huvuduppgift.* Kommenterar: Guds vilja **enligt Skriften** är det *nu* inte ofta tal om i de stora folkkyrkorna utan det är de egna begären som på olika sätt intagit högsätet. Ett av begären är att *samla folk*, inte till Kristus, men till den egna verksamhet som kostar pengar. Och då måste vissa stötestenar tas bort.

Vi behöver bara påminna oss varför herdeämbetets förvanskning, som i Skriften bindande är givet åt män, ansågs lämpligt att införa i både Svenska kyrkan och andra. Det var förvisso ett politiskt beslut i syfte av skilja kyrkan från en anstötlig, *högre* auktoritet. Men det var också ett beslut fattat utifrån *det kyrkliga begäret* att slippa avvika från det politiska etablissemanget och utsättas för marginalisering. Något som är oundvikligt.

På samma förödande linje, för att undvika anstöt, går den mångåriga nedrivningen av äktenskapet som sedan följts av öppet godkännande av sådana avarter som alls inte har med *Guds vilja* utan med människors sinnliga begär att göra. Tillilä fortsätter: *Vår fara är att vi tiger med det som har att göra med människors omvändelse, pånyttfödelse och personliga trosnivå samt försöker gå **direkt** till dessa etiska uppgifter.* Vi som lever idag, 40 år senare, kan *nu* se att de kyrkliga ledarnas intresse för etiska uppgifter knappast gäller annat än somliga ekonomiska problem och internationella rättvisefrågor utifrån en viss ideologi. Guds Ords predikan om rätta samlevnadsformer mellan människor är *nu* inte särskilt vanliga men börjar istället att bestraffas som otidsenligt.

Lite senare i sitt föredrag säger Tillilä: *Om vi inte tillräckligt fruktar likheten med denna världen – man må sedan använda vilken god sak som helst som täckmantel exempelvis människoförståelse, sökandet efter kontaktpunkter, fördragsamhet, kärlek till nästan, social kristendom – då befinner vi oss i ett gemensamt avfall. Detta stilla avfall kan medföra svårare konsekvenser och skada själar mera än till och med **en ledande persons fall** i uppenbar synd som skakar hela församlingen, ty det senare försvarar ingen, och man gör det i ingen händelse till allmän regel. Men sällan hör vi tonen: gå och sälj allting.*

Här kan man inflika: Är det inte så nu, 40 år efter Tilliläs tal, att den uppenbara synd som ”ingen försvarade” då och ”i ingen händelse gjorde till allmän regel”, *nu* nästintill är på väg att bli allmän regel. I Sverige är det i varje fall på god väg att bli en allmän regel att synd inte bara ska försvaras. Den *påbjuds* var och en att instämma i och i varje fall vara tyst inför, för att vara en folkkyrkans tjänare.* (pga tidsbrist överhoppat i Vasa 20040314)

Natten är långt gången och natten kommer då ingen kan verka.

Ja, Väktare vad lider natten?

Att natten är djup i det nuvarande *samhällets* ledande skikt är nog flera i de kristna leden eniga om. Men hur djup är natten i den officiella kyrkan? Somliga finner ursäkter utifrån olika mer eller mindre fromma motiv. Man kanske säger att kyrkan alltid varit i upp- och nedgång. Jo, men det kan också ges *alldeles* falska förhoppningar med detta budskap. Man måste ge akt på *vari* natten består i förhållande till andra nedgångstider.

Att sådant, som är *alldeles främmande* för Bibeln och kristen tro *nu påbjuds* i folkkyrkans ledning och av de insatta herdarna *efterföljs* i stor mängd, och backas upp av de politiska och kulturella instanserna genom olika media, och knappast möts av andra reaktioner än enstaka *ordprotester* bland somliga nödställda, är en varningssignal. Ty att det bibliskt

rätta enligt Skriftens framställning om tjänareämbetet i församlingen sedan ett antal år förbjuds, men *likväl* inrättats under, vittnar om en långt gången underkastelse under kejsrerliga krav. Det är en överlevnadsstrategi som vittnar om bundenhet vid jordisk överhet och "storkyrkosystemet". Denna underkastelse- och överlevnadsstrategi kan ibland kallas "trohet". Ja, att det sker i trohet mot den *officiella* kyrkliga institutionen är tydligt men är de som av tradition blivit bundna i folkkyrkan betjänta av herdar som inte varnar för förbindelse med förförare? Är inte detta detsamma som "Trolöshet mot Huvudman"? Ty vad säger Han om *efterföljelsens frukt* bland sina lärjungar? Utstötning. Trodde de bekännelseetrogna i den stora institutionen aldrig att det skulle vederfaras dem? Statskyrkosystemet har satt djupa spår i form av bundenhet därvid.

Föredragshållaren i Helsingfors 1963 sade bl a "*Statskyrkan är inte kyrkans normal tillstånd*". Nej, i det måste vi väl instämma. Men, vi ser nu en tät symbios som i Sverige fortsatt, även efter den skilsmässan mellan stat och kyrka. Hon är i andlig mening bunden vid staten. *Så länge* har detta tillstånd varat, att det har bitit sig fast som en *regel* att inrätta sig efter och som en ryggrad vi inte kan vara utan. Också de allra mest statskyrkovänliga bekännelsegrupperingarna kanske nu inser att bundenheten vid statskyrkoordningen fick gå för långt. Men, det är *ännu* som om det vore det allra värsta avfall att ta organisationen Svenska kyrkan farväl, fastän hon lösgjort sig från Guds Ord och förbjudit *Ordets* ordningar. Den utbasunerade svenskkyrkliga självständigheten är bara en illusion. Hon har befolkats av denna världens andar i sjufalt mått (Se dagens Evangelium, 3 sönd. i Fastan, Luk 11:14ff). Inflyttarna är av politisk, religiös och ibland med kyrkligt utseende. Till detta kommer en andlighet som menar att det är av Gud att undanhålla, inrätta moratoriets tystnad, om Hans ordning i kyrkan till förmån för ihärdiga sånger om välsignelse. Men Natten kan bara brytas genom *omvändelse*. Ty om ljuset du menar dig ha i dig är mörker hur djupt är då inte mörkret!

Men må vi också ge akt på att onda andar kan komma in och verka också i *uttalat* bekännelseetrogna sammanhang. Jungfrur som somnat känner vi till. I natten väcktes de. Somliga upptäckte först då sin egen natt. Det är farligt att mena sig något vara fastän man intet är. Bed Herren om din egen påbörjade och fortsatta omvändelse! Men bed också om att de trösklar och gränser som måste finnas, inte blir obibliskt höga eller snäva och medför självförhärmande så att du genom hårdhet driver sargade själar på flykt tillbaka till Babel.

För dem som fått frihet och morgon i Kristus är det angeläget att framhärda i att inga andra makter än Guds Ord har rätten att leda kristenheten. Den rätten har varken falska kyrkomöten, påvar, biskopar, kyrkor eller andra inrättningar som tagit farväl av Guds Ord. Allt beror på om den store Herden för fåren får säga sitt. Också om sådant som i bekännelsenit gått fel. Också om sådant som av feighet ledde till eftergifter. Rätten att kalla och insätta herdar ges alltjämt åt dem som hör Herdens röst och följer den. Men se upp för det egna kött som söker utrymme för sitt eget och vill bli stort. Så skall Gud vända sorg i glädje, ge Ljus i natten och så, när tiden är inne, låta Natten övergå i ljusan Dag.

Ära vare Fadern och Sonen och Den Helige Ande såsom det var av begynnelsen nu är och skall vara från evighet till Evighet. Amen.